

Број 10, јун 2024.

Часопис ХАЈР

Часопис хуманитарне организације ХАЈР
који се бави људским правима са акцентом
на сваком облику насиља

УДРУЖЕЊЕ ХАЈР

Оснивач и председница Хајрија Рамадани +381 64 482 95 99, uznhajr@gmail.com

Управни одбор: Кале Кнежевић, Љубица Савић, Жељка Остојић, Хајрија Рамадани, Емина Јовић

Назорни одбор: Снежана Живановић, Кадира Ценановић, Милица Ашћерић

Почасни чланови: Мина Костић, Тамара Ђурић, Милица Дабовић, Светлана Китић, Небојша Глишић, Вања Булић, Ева Рас
(наш први почасни члан био је проф. др Јован Марић који, на жалост, није више међу нама)

Секретаријат: uznhajrsekretarijat@gmail.com и uznhajr1@gmail.com

Записничар: uznhajrdocument@gmail.com

ТИМОВИ УДРУЖЕЊА ХАЈР

Координатор свих тимова: Хајрија Рамадани uznhajr1@gmail.com

Правни тим: координатор адвокат Снежана Живановић uznhajrpravnitim1@gmail.com

Културни тим: координатор Емина Радевска Хилић uznhajrkulturnitim@gmail.com

Креативни тим: координатор Емилија Јаковљевић uznhajrkreativneindustrije@gmail.com

Заменик координатора Креативног тима: Јелена Радловић uznhajrkreativneindustrije@gmail.com

Дечији тим: координатор Ана Стојановић uznhajrdecijitim@gmail.com

Омладински тим: координатор Ива Цветановић uznhajromladinskitim@gmail.com

Пензионерски тим: координатор Риста Ристовски uznhajrpenzionerskitim@gmail.com

Тим за безбедност: Ђорђе Ристивојевић, заменик Јана Милошевић uznhajrbezbednost@gmail.com

Дијаспора тим: координатор Јелена Васиљевић uznhajrdijaspora@gmail.com

Психолошки тим: uznhajrpsiholoskitim@gmail.com

Медија тим: uznhajrpress@gmail.com

Пројектни тим: uznhajrprojekti@gmail.com

Главни и одговорни уредник Часописа Хајр: Хајрија Рамадани

Заменик уредника: Марина Митрић

Редакција часописа: Хајрија Рамадани, Марина Митрић, Милена Екарт, Јелена Тадић, Шпејтим Сојева, Ана Стојановић

Лектура: Марина Митрић

Дизајн: Марина Митрић, Хајрија Рамадани

Фото насл.стр. Марина Митрић

Припрема за штампу: Ђорђе Секерезовић

ISSN 2737-9698=Хајр;

CIP Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије, Београд

COBISS.SR-ID 19683081 УДК 343.8

Тираж 500 примерака. Излази тромесечно

Штампарија Радункић, Београд

КАНЦЕЛАРИЈЕ У СРБИЈИ

БЕОГРАД: оснивач и председник Хајрија Рамадани, Обилићев венац бр. 4, uznhajr@gmail.com +381 64 48 29 599

ШИД uznhajrsid@gmail.com

АРАНЂЕЛОВАЦ uznhajrarandjelovac@gmail.com

ТРСТЕНИК uznhajrtrstenik@gmail.com

ВРЊАЧКА БАЊА uznhajrvrnjackabanja@gmail.com

НИШ uznhajrnis@gmail.com

ЛАЈКОВАЦ uznhajrlajkovac@gmail.com

КАНЦЕЛАРИЈЕ У РЕГИОНУ

САРАЈЕВО uznhajrsarajevo@gmail.com

КАНЦЕЛАРИЈЕ У ДИЈАСПОРИ

ШВАЈЦАРСКА uznhajrch@gmail.com

Banca Intesa: 160-0000000534433-90

Девизни рачун: 160-0054000045546-35

Ибан (IBAN): RS35160005400004554635

SWIFT: DBDBRSBG

ПРОНАЂИТЕ НАС НА ДРУШТВЕНИМ МРЕЖАМА

 www.uznhajr.org/

 Udruženje Žrtava Nasilja HAJR

 hajrudruzenje

 Udruženje žrtava nasilja HAJR MEDIA

– Жена која је насиљу рекла НЕ – ПРЕДСЕДНИЦА ХАЈРИЈА: ЈЕДНА ОД 10 НАЈ ЖЕНА БЛИЦ ЖЕНЕ КОЈЕ МЕЊАЈУ СРБИЈУ НАБОЉЕ

Свечаност поводом великог јубилеја – 20 година БЛИЦ ЖЕНЕ одржана је 17. априла 2024. године у Звездара театру. Овом приликом додељене су и традиционалне награде „Нај жене Блиц жене“, које је овога пута понело 10 жена у Србији, које су добиле титулу и ово престижно признање најтиражнијег недељника и најчитанијег женског сајта у Србији. Домаћин догађаја, глумац Љубомир Булајић, подсетио је присутне да је до сада 160 жена добило признање „Нај жене Блиц жене“, а овом приликом, на листу најжена у Србији додато је још 10 истинских хероина у 3 специјалне категорије – мајке деце оболеле од ретких болести, жене које су победиле рак и најхрабрије међу нама – оне које су насиљу рекле НЕ.

– Хвала „Блиц жени“ на једној феноменалној идеји која има континуитет. Ово је 17. пут да се једна оваква манифестација одржава што је од изузетног значаја јер издваја и награђује најбоље међу нама и даје медијски простор који је изузетно значајан. Не зато што ове жене вапе за пажњом или траже тај медијски простор, већ зато што њихове приче, њихова искуства и њихови животни путеви могу да инспиришу и мотивишу многе. И управо је у томе значај ове манифестације, управо је у томе снага ове манифестације.... Ја вам желим да свакога дана урадите нешто добро због чега ћете бити инспирација другима – речи су Тамаре Вучић изговорене приликом уручивања награде мајкама херојима Марији Митровић Василић, Снежани Јаношевић и Милени Петковић. – Тешко је причати после видели, али желим да се нас је и ове године могућност да упознамо

оваких прича које смо захвалим „Блиц жени“ што окупила и дала нам нове храбре жене и

њихове приче. Мислим да оне треба свима нама, и мушкарцима и женама, да буду додатна снага, мотивација и инспирација за све у животу – рекла је Нина Пепић, представница компаније „Гранд кафа“, која је под слоганом „Хајде да имамо времена за преглед“ – низом акција на тему борбе против рака и важности бриге о

здрављу доказала своју друштвену одговорност. Нина је награде доделила Надежди Сенић, Живки Марјановић, Јасмини Стојановић и Гордани Чолић.

– Мени је данас стварно велика част, а морам признати и велика одговорност да овим снажним и величанственим женама одам признање. Оне су се супротставиле насиљу и рекле су му НЕ! Браво! Нека ваше приче буду подстрек за борбу, за право на сигурност и достојанство које свака од нас мора и треба да има. Ваша храброст и одлучност су стварно инспирација за мене, а ја верујем и за све... Са великим задовољством и од срца честитам на успешним борбама и на оваквом признању – рекла је Јована Мајсторовић из Корпоративних комуникација компаније Лидл Србија, која је награде уручила женама које су из зачараног круга насиља изашле као победнице, било да се ради о физичком, психичком или сајбер насиљу. Ове речи упућене су Хајрији Рамадани, Сташи Ивковић, Јелени Цветковић и Мирјани Марковић – које су поносно стајале на бини.

Редакција Часописа ХАЈР
Фото/преузето: BlicŽena

Подршка и партнерства

Подсетник: сви наши партнери – организације са којима имамо споразуме и протоколе сарадње –

- Удружење Добročинство из Сарајева
- Удружење полицајаца и грађана “БЕЗБЕДНА ЗАЈЕДНИЦА” из Новог Сада
- Правни факултет Унион, Београд
- Српско – ирачко друштво
- Српско – мароканско друштво
- Друштво за дечију и церебралну парализу, Палилула, Београд
- Музичко-оперско театарска организација МОТО
- Мрежа професионалаца „Спона“
- Олимпијада интелектуалне својине „Женска иницијатива Трстеник“
- „Биоидеа“ (Сенида Кларић)
- Градски центар за социјално предузетништво, Београд
- Факултет за дипломатију и безбедност, Београд

ПОТПИСАН СПОРАЗУМ СА ФАКУЛТЕТОМ ЗА ДИПЛОМАТИЈУ И БЕЗБЕДНОСТ (ФДБ)

Обавештавамо наше драге читаоце да смо склопили сарадњу са Факултетом за дипломатију и безбедност, чије је седиште у улици Милорада Екмечића 2, у Београду. У име Факултета Споразум је потписао декан проф. др Радојица Лазић, а у име УЖН ХАЈР – наша председница Хајрија Рамадани. Споразум се тиче сарадање у области реализације пројеката од заједничких интереса у области безбедности, породичног и вршњачког насиља, едукације деце и омладине и других вулнерабилних група, као и афирмисања културе равноправности, дијалога и превазилажења конфликта. Потписани Споразум заснива се на принципима партнерства, транспарентности, одговорности, независности и самосталности обе организације.

Изражавамо велику захвалност поводом ове сарадње и начина на који смо примљени на Факултету за дипломатију и безбедност, као и декану лично на дивно започетој сарадњи.

Прва трибина у организацији ФДБ и УЖН ХАЈР

НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ И МЕХАНИЗМИ ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ

Стручна трибина чија је тема била како заштити децу у ситуацијама породичног насиља, како спречити последице по друштвену заједницу у целини, као и изазови са којима се суочавају надлежне институције у решавању појединачних случајева насиља и осмишљавању механизма за заштиту деце – одржана је 24. априла 2024. године у амфитеатру Факултета за дипломатију и безбедност (ФДБ) у Београду. У сарадњи са организаторима – ФДБ и Удружењем ХАЈР – представници неколико институција и чинилаца система узели су учешћа у овој стручној трибини, којој су поред студената Факултета организатора и чланова Удружења, присуствовали и медији и најшира јавност. Теме су биле: облици насиља у породици и насиље над децом, последице трауматичног догађаја на децу, механизми заштите деце у случајевима насиља у породици – систем социјалне заштите, образовни систем, судски процеси и заштита. У делу предвиђеном за дискусију постављена су и бројна питања, решене бројне недоумице везане за питања надлежности појединих чинилаца система, а постављени су и изазови за решавање појединих законских процедура и ситуација из

судске праксе, када се – због временског трајања већег броја необједињених поступака – често обесмишљавају сав труд и поништавају претходно постигнути резултати осталих институција у борби против насиља у породици и заштити деце (без обзира да ли су били само сведоци насиља или су били и жртве истог).

Трибину је отворио декан Факултета за дипломатију и безбедност проф. др Радојица Лазић, који је нагласио да ће овакве стручне трибине и убудуће бити подржане од стране ФДБ, јер имају значај за даљу превенцију насиља и механизме за заштиту деце. Обавестио је присутне о потписивању споразума о сарадњи са Удружењем жртава насиља ХАЈР, који ће нам донети значајне бенефите у области породичног и родно заснованог насиља којима се бави Удружење ХАЈР, у смислу решавања практичних проблема и конкретних ситуација. И ФДБ се, као научна институција, бави истраживањима у овој области, па ће обе организације конкурисати за значајне пројекте везане за тему насиља у породици и механизма за заштиту деце.

фото Марина Митрић

Након што су проф. др Лазић и председница Хајрија поздравили присутне, скупу се, у својству уводничара, обратила проф. др Милица Бошковић, редовни професор ФДБ. Говорила је о преживљеним траумама и њиховим последицама које неминовно остављају на децу, детаљно описујући симптоме на основу којих можемо да препознамо да се дете налази у ситуацији која није уобичајена и није пожељна за његово одрастање (поремећаји и промене у понашању, поремећаји сна, поремећаји у исхрани, анксиозност, депресија, промене оцена у школи...).

Деца могу бити сведоци насиља или директне жртве, а некада су и учесници. Сви облици насиља су узрочно-последично повезани. Постоје симптоми на основу којих можемо да препознамо непожељну ситуацију за одрастање детета

Истичући да деца могу бити сведоци насиља или његове директне жртве, а некада су и учесници (ако имамо у виду примере везане за вршњачко насиље у школи), проф. Милица је нагласила да су сви облици насиља узрочно-последично повезани и да дете које чини насиље у школи – најчешће га је и само доживљавало у дужем периоду, често не само у школи, него унутар своје породице. Психолошки је доказано да чак и ако се насиље само једном догодило и дете то преживело – оно може да остави последице и физичке и психичке, али када говоримо о трпљењу насиља у дугом трајању, када то постаје хронично стање и много пута поновљен доживљај – дете ће или развити отпорност или ће развити девијантна понашања, што опет зависи и од узраста у коме је почело да доживљава насиље и од конкретних ситуација – да ли је проблем препознат од стране неког од одраслих и да ли

му је и када пружена одговарајућа помоћ и заштита. Ми смо ту, као одрасли и као стручна лица, да проблем препознамо и да га решавамо. И због тога су потребне овакве трибине

Децу би требало едуковати још од предшколског узраста да насиље препознају и створити им осећај поверења и да имају коме да се обрате

које окупљају стручњаке из различитих институција и нивоа решавања конкретних случајева – како бисмо уочили слабе тачке и предложили адекватна решења. Када дете већ

преживи насиље које нисмо могли да спречимо – оно што треба да осети је – да има коме да се обрати. Треба му створити осећај поверења у породици, ближој или широј, али и у школи, као следећем окружењу у коме проводи много времена, а након тога – када осети поверење и када осети заштиту – одважиће се и да говори о ономе чему сведочи и шта му се дешава.

Учесници трибине сложили су се и да треба

имати у виду чињеницу да одрасли у окружењу детета које трпи насиље или сведочи насиљу – често злоупотребљавају свој положај или ауторитет и да им често своје физичко или сексуално насиље представљају као љубав, а да су са друге стране – они ти којима деца највише верују и које воле и да често, ако се све то дешава у неком најмлађем узрасту – нису ни свесна шта им се дешава, нити су у стању да разумеју и препознају проблем, а када одрасту и схвате шта им се дешавало и тек онда пријаве – онда је већ касно у смислу насталих последица. Сви учесници су се сложили да би децу требало

едуковати још од предшколског узраста да насиље препознају. О овој врсти изазова са којима се суочавају запослени у установама образовања и васпитања детаљније је говорила представница Министарства просвете Михрета Фејзула, у оквиру свог излагања на тему „Школа – окружење и поверење“. Неретко се догађа да се дете повери некоме од наставника, васпитача или стручних сарадника, али и каже да не жели да се о томе прича и да се даље некоме то пријављује, а ми имамо обавезу то да пријавимо и решавамо и да на неки начин нарушимо поверљивост онога што смо чули од детета које трпи насиље или му сведочи.

Као о посебној теми, којом се баве пре свега институције које истражују проблем – говорило се о психичком насиљу, односно вербалном и емотивном насиљу. Физичко насиље је лакше уочљиво, јер често оставља видљиве физичке повреде, али и психичко насиље, на жалост, оставља исто тешке последице. Појавни облици психичког насиља су и вређање детета, омаловажавање, кажњавање без иоле датих повода, казне које су неадекватне, како би дете стекло утисак да оно заиста јесте безвредно – јер то све добија од оних које воли и којима верује. То

Насиље не мора бити само физичко → оно може да буде и вређање, омаловажавање, кажњавање без разлога и повода...

психичко насиље некада прераста у физичко насиље, некада и не мора, али свакако оставља озбиљне последице, тако да је и тај облик насиља један од оних којима се и као наука и као практичари морамо позабавити. Јер насиља је одувек било... У данашњем времену оно је некада медијски испраћено, некада није, али се појављује у свим временима, у различитим облицима, а када ће се и колико о томе говорити – питање је времена, места и друштвених околности.

Немања Стевановић, асистент Факултета за дипломатију и безбедност, модератор трибине, надовезао се на ову констатацију и говорио о историјском контексту насиља и његовим појавним облицима кроз историју, правећи осврт и на савремене облике насиља.

Др Биљана Стојковић, виши саветник у Министарству за људска и мањинска

фото Марина Митрић

права и друштвени дијалог, у оквиру свог излагања насловљеног „Права детета“ говорила је о ингеренцијама Министарства везаним за решавање проблема насиља у породици, истичући као једно од највећих постигнућа (имајући у виду и прилагођавање законика ЕУ) – доношење Закона о спречавању насиља у породици, као

веома иновативног за наше прилике. То је омогућило координацију и сарадњу различитих организација надлежних за доношење и спровођење и других закона у овој

области, као што су Закон о родној равноправности, више закона у области социјалне заштите,

Доношење Закона о спречавању насиља у породици → велико достигнуће

Кривични законик и њихово међусобно усклађивање. Истакнута је и потреба измене законске регулативе, јер је потребно много боље дефинисати и уредити услуге и финансирање услуга из области социјалне заштите, у чему нам много може помоћи и добра сарадња институција и невладиних организација. Сви учесници сложили су се да је сарадња са невладиним организацијама у овој области нарочито значајна везано за осмишљавање алтернативних услуга социјалне заштите, имајући у виду да у Србији већ дужи низ година имамо преко 30 организација цивилног друштва које пружају услуге СОС телефона на локалу, прихватања жртава насиља у сигурним кућама и сл. Проблем је што средства које Министарство определи за те намене – често на локалу буду преусмерена за нешто друге и та средства не дођу до тих организација којима су била намењена првобитно, па се те организације често суочавају са недостатком елементарних средстава за редовне потребе, а да не говоримо о потреби да се они шире и развијају услуге прихватилишта и сигурне куће да могу да одговоре потребама. Представница Министарства за људска и мањинска права поменула је и потребу осмишљавања сигурних кућа у будућности, што ће бити посебан изазов, јер ми већ сада имамо и појаву где и жене врше насиље над

Сигурне куће и како их осмислити → биће изазов у будућности

мушкарцима (иако је наравно процентуално далеко мањи број таквих случајева у односу на насиље мушкараца према женама). У овом контексту, насиља које врше жене, треба поменути и насиље над родитељима, другим члановима породице итд. У време доношења Закона о спречавању насиља у породици било је 90% случајева насиља мушкараца над женама, а данас је то већ 73% случајева, док су остали случајеви – случајеви насиља над мушкарцима. Дакле – статистички подаци говоре да се повећава и број случајева насиља над мушкарцима. На жалост, сада све више имамо и појаву да и

жене злостављају чланове своје породице (ту је укључено и насиље према родитељима, према деци као и према другим члановима породице).

Др Биљана Стојковић, у оквиру ингеренција које има Министарство за људска и мањинска права, нагласила је и које су измене и допуне Закона уследиле током 2023. године, јер су у Закон о спречавању насиља у породици увршћене и мере и поступци који се иначе регулишу Кривичним закоником, као што су: прогањање, силовање, обљуба над немоћним лицем, обљуба над дететом, недозвољене полне радње, полно узнемиравање, подвођење, посредовање у вршењу проституције, приказивање, прибављање и поседовање порнографског материјала, искоришћавање малолетних лица за порнографију итд. Ово се односи и на навођење детета на присуствовање полним радњама, запуштање малолетних лица, различите облике насиља у породици, кршење породичних обавеза, недавање издржавања, родоскрвнуће, трговину људима и друга кривична дела ако су извршена у породици као облик насиља.

Др Биљана Стојковић: Има простора да се унапреди законска регулатива → још увек не постоји централни регистар података везаних за насиље у породици

Има простора да се унапреди законска регулатива и остаје констатација да ми још увек имамо „рак рану“ – а то је да још увек немамо централни регистар

података везаних за насиље у породици, где ће се видети и ко је тај ко врши насиље, ко је учинилац кривичног дела насиља или убиства, да ли је повратник у вршењу тог дела, ту ће бити евидентирани жртве, колико је деце било и које старосне доби и слични подаци од интереса за ширу јавност...

Драган Кнежевић из Министарства за бригу о породици и демографију говорио је о проблему заштите деце и пруступу проблему из угла овог Министарства и пословима из делокруга овог Министарства, који се односе на брак и систем породично-правне заштите, као што су: родитељство (очинство, материнство), право детета, односи родитеља и деце, старатељство, хранитељство, издржавање чланова породице, заштита од насиља у породици, питање личног имена итд. Министарство за бригу о породици и демографију врши надзор над стручним радом и пружа стручну помоћ центрима за социјални рад. Породични закон је централни национални правни инструмент који регулише права детета, односе у породици и сам положај породице у друштву. Када говоримо о деци, она имају право да знају своје порекло, да живе са родитељима, да буду сигурна и безбедна и да буду заштићена од свих облика насиља и експлоатације, да се правилно развијају, образују, друже и да буду информисана, да изразе своје мишљење (а дете је свако људско биће до своје 18. године). Права детета се не могу остваривати без активног учешћа родитеља који су дужни да се старају о деци.

Породичним законом су прописана и права родитеља у односу на дете, а то су: чување, подизање,

Породични закон је централни национални правни инструмент који регулише права детета, односе у породици и сам положај породице у друштву. Породичним законом су прописана и родитељска права и дужности родитеља

васпитавање, образовање, заступање, управљање и располагање имовином детета. Родитељска права су изведена из дужности родитеља и постоје само у мери која је потребна да би родитељ обављао своју родитељску дужност. Родитељско право је апсолутно, што значи да нико нема право да омета родитеља у вршењу његових права,

али оно може бити предмет надзора од стране државе кроз орган старатељства и кроз судску праксу (уколико родитељи занемарују своју дужност у дужем временском периоду или греше у вршењу родитељских права грубо злоупотребљавајући своје родитељско право). Министарство за бригу о породици на основу закона врши контролу центара за социјални рад. Обавеза органа старатељства су и да врше процену стања и потреба детета и да дефинишу потребе детета, а то су: безбедност, здравље, образовање, развој емоција и понашања, идентитет, представљање у друштву, вештине детета да брине о себи, породични и социјални односи детета... Родитељске компетенције су: основна нега, емоционална топлина, вођство и границе, лична својства родитеља и чланова шире породице, физичко и ментално здравље. Злоупотреба супстанци, ментална

ометеност – то су елементи који негативно утичу на спровођење и афирмацију улоге родитеља. Центри за социјални рад у таквој ситуацији су дужни да интегрално процењују све наведене елементе, како би се правилно испланирале мере и услуге подршке родитељима и заштита права и интереса детета и дефинисали субјекти подршке детету и породици. Дете се може правилно развијати само онда када су његове потребе целовито задовољене. У том смислу, значајни део својих ресурса центри за социјални рад, као носиоци овлашћења

пренетих од државе, користе на саветодавни рад са родитељима, како би они правилно вршили родитељско право. То ми називамо превентивним или корективним надзором над вршењем родитељског права. И сад кад се каже – корективни надзор – сви ми знамо о чему је реч. Центри за социјални рад настоје, увек кад је то могуће, да посаветују и да дају и друге видове подршке родитељима и породици и да, кад год је то могуће, омогућеостанак детета у породици и живот са родитељима. Драган Кнежевић је изнео и важне статистичке

**Статистика за прошлу годину → разматрано
56 хиљада пријава насиља у породици, 25
хиљада индивидуалних планова заштите**

податке, које је преузео од Савета за сузбијање насиља у породици, а подаци су добијени и изнети у јавност захваљујући Министарству правде. Укупно 320 хиљада састанака Групе за координацију и сарадњу одржано је од 1. јуна 2017. године до данас (за 6,5 година), припремљено је више од 119 хиљада индивидуалних планова заштите и подршке жртвама. Посебна година је била прошла – 2023. година – и по томе што је тада разматрано скоро 56 хиљада пријављених случајева насиља у породици, а судови у Србији су изrekli преко 20 хиљада хитних мера у складу са Законом о спречавању насиља у породици. Када је реч о индивидуалним плановима заштите – у 2023. години било их је око 25 хиљада. Дакле, највећи број пријављених случајева имали смо у 2023. години у односу на све претходне године од када је закон донет. Статистика јесте најбољи пресек стања.

Михрета Фејзула из Министарства просвете, у оквиру излагања под називом „Школа – окружење и поверење“ истакла је да у установама образовања и васпитања Министарство просвете улаже велику пажњу и напор у уређивање процедура поступања везано за породично насиље, али и утврђивање законских чинилаца који треба да реагују у условима када дође до пријаве или сазнања да дете трпи

одређени облик породичног насиља. Када је реч о породичном насиљу – у последње три године имамо пораст броја пријава од стране деце. То се дешава у школи, када се пријаве подносе стручном сараднику, одељенском старешини или неком од професора или наставника од поверења. И заиста, након три године можемо да кажемо да имамо пораст пријава од стране деце, а запослени у школи имају обавезу да по пријавама поступају.

Поред психичког, физичког и различитих облика дигиталног насиља, који су у складу са општим протоколом о заштити деце од насиља у школи, дефинисано је и поступање

запослених у школама у ситуацијама породичног насиља које школско дете

У последње 3 године → у школама пораст пријава породичног насиља од стране деце, која се за помоћ обраћају одељенском старешини, стручном сараднику или наставнику од поверења

трпи код куће. Запослени су дужни да на одређени начин поступају када имају сумњу (кажемо сумњу, јер школа није институција која има право да предузима истражне радње, али на основу сазнања и прикупљених информација и изјаве детета или на жалост, некада видљивих последица – директор школе је, пре свега, у обавези да поднесе пријаву Центру за социјални рад, али и полицији). Дакле, за свако дете које трпи насиље, не само породично, него и вршњачко или од стране запослених у школи – постоји обавеза школе да се предузму мере заштите. Ту је неопходна и сарадња са породицом и увек се позива да се оснажи онај родитељ који је ненасиљан. Ако немамо адекватну сарадњу са породицом – школа је у обавези да укључи Центар за социјални рад. Исто би требало и Центар да обавести школу у ситуацији када неко дете трпи породично насиље, било да је у питању директна жртва или је дете сведок насиља које се дешава у породици, како би се, у сарадњи са родитељима, за дете омогућило безбедно окружење у које ће се вратити након школе.

У циљу те ефикасније сарадње и координисаног реаговања Влада Републике Србије је формирала националну платформу „Чувам те“, јер све институције су део те платформе и постоји могућност сваког грађанина да пријави насиље о коме има сазнања. Могуће је да се пријаве најразличитији облици насиља у које је укључено дете. По добијању пријаве – институције реагују свака у оквиру своје надлежности, а сарадња је много боља, јер сви су укључени у платформу – и министарства, и тужилаштво, и центри

ЧУВАМ ТЕ национална платформа за пријаву насиља над децом → може да поднесе пријаву свако ко има сазнања о било ком облику насиља у које је укључено дете → а може и анонимно

за социјални рад, и полиција. Поред тог дела који се односи на пријаву, платформа има и посебан део који се односи на информације и едукацију – не би ли

се подигла свест грађана о постојању свих облика насиља и механизмима пријаве, као и о пружању подршке. Када је реч о превенцији насиља, сама чињеница да велики део времена деца проводе у школи – намеће обавезу школа, као установа образовања и васпитања, да се баве превенцијом насиља. Зато је ова платформа (Чувам те) важна за Министарство просвете. Важно је да оснажимо и запослене у школи и обучимо их како да поступају, јер ми у пракси често имамо ситуацију да се дете повери некоме од наставника или стручних сарадника да је жртва или сведок насиља, али му притом и каже да не жели то даље да пријављује, а запослени има обавезу то да пријави. Зато је неопходно и оснаживање запослених, јер јако је важно да знате како ћете да поступите и

шта да кажете детету и на који начин да му у тој ситуацији пружите подршку. Зато је важно да ми одрасли знамо како да поступимо, јер сви облици насиља су међусобно увезани, не могу се одвојити, а деца су наша огледала и важно је да се бавимо овом темом.

Када је реч о малолетним преступницима – то су по правилу деца која су и сама трпела насиље, а малолетни преступници су увек последица живота у дисфункционалним породицама... Из тог разлога, све ове године радимо и боримо се против насиља уз подршку Владе РС и многих министарстава, градских власти, многих институција и компанија, амбасада, медија и појединаца.

фото Марина Митрић

Судија Сања Буква нагласила је да – када је реч о поступању судова – уважавају се извештаји центара за социјални рад као докази, а важно је да за потребе тог извештаја Центар за социјални рад консултује и школу, тј, психолога у школи. И овде је важна сарадња и

координација. Нпр. и када се дете одузима – треба брзо реаговати, јер је то осетљива ситуација и зато се то ради у школи, а не у породичном стану. У судском поступку суд узима изјаве од родитеља, пре свега. Иако суд може да позове и дете да да изјаву – то није пријатно за дете и ради се само изузетно и када је неопходно. Иако Породични закон предвиђа да се може узети и изјава детета (у присуству лица које је њему блиско, што значи да дете треба да бира то лице) – судије то најчешће избегавају, јер сматрају да немају услова за то. (Дететом се сматрају лица до 18. године живота). Према Породичном закону суд има право да користи и школског психолога, јер он има врло важну улогу, али се у пракси и ово врло мало користи. Судија Сања је констатовала да наша законска регулатива јесте добра, али је проблем примене у пракси, јер када бисмо доследно примењивали протоколе и законе које имамо – не бисмо морали више да доносимо ниједан нови закон. Дакле, имамо одредбе Закона који каже да дете има право да учествује у судском поступку и да каже шта мисли, али у судовима често нема услова за то, јер се родитељи најчешће удаљавају, као и адвокати, а разговор се обавља искључиво између судије и детета и присутни су поротници, чланови већа и лице које је они одреде, најчешће психолог. Судије најчешће позивају дете када нису сигурни и не могу да процене којем родитељу, као једној од страна у поступку, да верују. Али Центар за социјални рад увек спроводи разговор са дететом. Школа има велику важност и треба да се ојача тај сектор – школски психолог, наставници, педагози – јер они су ти који имају увид у комплетан развој детета. И за суд је то важно у циљу прикупљања доказа. Докази су, пре свега, извештаји Центра за социјални рад – који ће описати оца, мајку, дете, породичне односе, финансијску ситуацију и дати мишљење о томе коме треба дати дете и да ли има насиља. А центри за социјални рад се некада обраћају школи и траже мишљење школског психолога. За суд би рецимо било од значаја да Центар за социјални рад напише у извештају да је консултовао и школу, јер за суд није исто када добија сличан извештај из више извора (више институција) и када добије само један извештај. Та транспарентност начина долажења до података и до мишљења детета треба да буде већа. Судија Сања Буква истакла је овде и један феномен – а то је да се запослени и у Центру за социјални рад и у школи – „плаше да изразе своје право мишљење, јер се плаше да

може да их нападне тај родитељ“ – и додала како мисли да „можда због тога неки извештаји нису обухватили све податке“.

У наставку трибине за реч су се јавиле и председница УЖН ХАЈР Хајрија Рамадани и адвокат УЖН ХАЈР Снежана Живановић, које су указале на примере из праксе Удружења, где су системска решења била неприменљива и где су судски процеси са насилником, који се кривично гони, после дужег низа година – застаревали.

За реч се јавила и једна од присутних жртава насиља, која је указала на проблем одуговлачења судских процеса, јер је могуће неограничени број пута тражити изузеће судије или формирање нових радних група у Центру за социјални рад, које раде процену породичне ситуације. Учесници трибине су се сложили са овим констатацијама, али су додали да је законска регулатива таква и да понекад такве широке могућности доприносе праведнијем решавању специфичних ситуација у пракси.

текст и фотографије
Марина Митрић

Трибина у организацији УЖН ХАЈР и Асоцијације жена судија

РЕАГУЈ НА ВРЕМЕ ЈЕР ИЗГУБЉЕНО ВРЕМЕ ЈЕ ИЗГУБЉЕН ЖИВОТ

Поводом Дана убијених жена који се обележава 18. маја, у Центру за културу „Влада Дивљан“ одржана је трибина „Реагуј на време, јер изгубљено време је изгубљен живот“, коју су заједнички организовали Удружење жртава насиља ХАЈР и Асоцијација жена судија. Била је ово прилика за извештавање јавности о остваривању родне равноправности – што је законски дефинисано као обавеза органа јавне власти, послодаваца, политичких партија и тела за родну равноправност.

фото Марина Митрић

Трибину је отворила и одржала поздравни говор Хајрија Рамадани, председница Удружења жртава насиља ХАЈР. Хајрија је најавила тему и учеснике и позвала да пред публику изађу сви присутни чланови и активисти УЖН ХАЈР, као и координатори различитих тимова који делују у оквиру Удружења, којима је захвалила на ангажовању и представила их учесницима трибине и публици. Уједно, исказала је захвалност модератору прве сесије, књижевнику Вањи Булићу, који је већ годинама уз нас и велика подршка Удружењу у свим активностима у Србији и иностранству, а уједно нам даје пример како се на леп начин могу спојити и успешна породица и успешна каријера. Скуп је

поздрала и Маја Жмукић, задужена за област родне равноправности испред општине Палилула, која је помогла организацију ове трибине, која је у укупном трајању од скоро

4 сата обухватила 3 панела са различитим темама и учесницима, као и могућност постављања питања из публике учесницима и отворену дискусију свих присутних.

У првом панелу под називом „Системска искуства у заштити од насиља у породици код којих је дошло до тешких повреда или смрти жене“ учествовали су заштитник грађана Зоран Пашалић, министарка без портфеља, задужена за област родне равноправности у Влади Србије Татјана Мацура и секретар Савета за родну равноправност СО Аранђеловац Јован Аксентијевић. Модератор је био књижевник Вања Булић.

Заштитник грађана
Зоран Пашалић
говорио је о
проблеми из угла

**Заштитник грађана Зоран Пашалић:
Решење је у превенцији → није суштина у
висини казне, него у извесности кажњавања**

службе Заштитника грађана и ингеренцијама ове службе. Заштитник грађана је институција која нема санкцију, не може насилника – кривца да отера у затвор. Заштитник грађана искључиво делује превентивно. Истакао је и да је решење, пре свега, у превенцији и начинима за решавање проблема кроз измене законских регулатива. Није суштина у висини казне, него у извесности кажњавања. То значи да онај ко помисли да крене у ту причу – да се понаша као насилник – унапред зна да се неће извући и да га казна чека. То је суштина превенирања сваког кривичног дела, па и ових у оквиру породичног насиља. Коментаришући улогу осталих актера и чинилаца система и проблеме у раду појединих – навео је примере адвоката који настоје да код свог клијента изазову утисак „да гину за њега“, нападајући супротну страну изван свих оквира, а да је на судијама да такво понашање зауставе. Поменуо је и проблеме у поступању центара за социјални рад, који када у појединим случајевима нису урадили ништа, или су урадили веома мало – једино што преостаје жртвама је да се најпре обрате институцијама које су по надлежности изнад њих и да иницирају одређене поступке. Одговарајући на директно постављена питања студената Факултета за дипломатију и безбедност у Београду, заштитник грађана је указао да његова служба није добила ниједну једину пријаву нити притужбу на рад институција система које поступају у случајевима породичног насиља и партнерских убистава, него су из медија сазнавали за спорне поступке и решавали поједине случајеве на своју иницијативу.

Бурну дискусију изазвало је питање студенткиње ФДБ везано за традиционалну мушку улогу у браку и породици, „која сада у модерном друштву постаје сувишна и све мање значајна“ – да ли је можда то узрок појачане мушке агресије према женама – зато што није пронађен адекватан модел који би данашњи мушкарци прихватили као модерну улогу у друштву? Одговарајући на питање, заштитник грађана је указао на чињеницу да и у друштвима у којима су се жене много више еманциповале у поређењу са нашим – нису успели да спрече појаву насиља у породици. Истакао је и да, за наше прилике, постоји још један битан моменат за који постоји одговарајуће решење. Наиме, не мора насиље ни да постоји као такво (ни физичко, ни психичко, ни економско... не мора партнер ни да узима новац, нити да користи њену картицу...). Када говоримо о традиционалним улогама домаћице – требало би да постоји могућност да се тај рад у кући – посао домаћице – адекватно вреднује, а поготово је ово битно за наше жене на селу. Истакао је и да измене законске регулативе у европским земљама које су се заснивале на временском повећању казне – нису дале резултат у спречавању да се насиље и убиства догоде – породичног насиља и убистава има и даље и у великим развијеним земљама.

Указао је и на одговарајуће традиционалне обрасце понашања и традиционална схватања улога у браку, у породици и уопште везано за однос између мушкарца и жене, али и на рушење и непоштовање тих образаца и уопште традиције у 21. веку и да су то изазови са којима се у решавању случајева породичног насиља суочавају и велике европске земље – од којих смо ми преписали скоро сва законска решења у овој области. У том смислу, када предложимо различита решења везана за проблем породичног и партнерског насиља – морали бисмо имати у виду и истополне заједнице и начине на који су постојећа законска решења у развијеним земљама обухватила ову област. Пашалић је поменуо и традицију у Италији где се неверство жене некада драстично кажњавало убиством и да се задржало као околност која се и данас узима у обзир у судским поступцима у Италији. Одговарајући на питања новинарке Саре Остојић из Јутарњег програма TV Нарру, навео је и пример Србина у Америци који је своју жену затекао у друштву са другим мушкарцем – па претукао тог мушкарца – и како су у том случају поступале америчке судије и шта су све узимале у обзир приликом одмеравања блаже казне за овог човека... Помињање свега овога изазвало је живу дискусију и оштру полемику и

међу самим учесницима трибине. Заштитник грађана

Бурна дискусија о традиционалним улогама у браку и породици и да ли то треба узимати у обзир код изрицања казне у судским поступцима

указао је и како би требало да грађани Србије буду упознати и са примерима у различитим другим културама – од Лондона до Пакистана и на који начин се такви случајеви решавају у институцијама тих система, поготово оних од којих смо преписали законска решења.

Реаговала је и министарка Татјана Мацура, указујући да није примерено да се на трибини посвећеној насиљу над женама наводе примери из култура које нису блиске

фото Марина Митрић

нама. Министарка је говорила о својим ингеренцијама и о потреби уређења законских оквира (и закона и подзаконских аката), са циљем да се смањи насиље у породици и насиље које, пре свега, трпе жене. Обећала је да ће се залагати да се феминизм унесе у наше законодавство и изнела констатацију да у нашем друштву постоји проблем у примени закона у овој области, о чему је много пута имала прилике да чује о овоме од људи који раде у полицији, тужилаштву, центрима за социјални рад... Некада је разлог и што службеници институција нису довољно упознати са законским решењима и нису довољно едуковани за посао који обављају. Некада се постављају у улогу медијатора између жртве и насилника, покушавајући да их помире, можда и из најбоље намере, а то онда одлаже решавање проблема. Министарка је истакла да јој се чини да ни сами грађани Србије нису у

довољној мери схватили озбиљност примене Закона о спречавању насиља у породици, који није обавеза само за институције, већ и за све нас као грађане (јер постоји законски оквир да сваки пут када чујемо буку из суседног стана у коме је неко злостављан унутар породице – имамо обавезу да то пријавимо). Број жртава породичног и партнерског насиља у Србији је велики, а само од почетка ове године убијено је 9 жена, што је

поражавајућ податак. Министарка је обећала да ће, у оквиру својих ингеренција, учинити све што може да се, по овом питању, побољша комуникација између различитих институција (МУП-а, Министарства за рад и социјална питања, центара за социјални рад, тужилаштва, судова итд.) и да се подстакне дијалог и на тај начин пружи подршка и помогне жртвама, тако што ћемо у наше законе имплементирати нека решења (нпр. једно од добрих решења, по њеном мишљењу је – систем праћења, када су у питању жртве и насилници и када постоји забрана приласка, у смислу да се жртва додатно заштити и да не стрепи да ће насилник прекршити меру забране приласка. У 21. веку имамо на располагању разне системе електронског праћења, а требало би, у сарадњи са организацијама цивилног друштва, посебно оних које непосредно раде са жртвама

насиља, применити механизме заштите које оне предлажу, јер су у комуникацији са жртвама и знају који делови система не раде добро, у којим срединама постоји потреба и у којим институцијама службеници нису довољно оснажени и улазе у улоге које им не припадају. Министарка је изнела и своја закључна разматрања – а то је да су закони добро написани, али „шкрипе“ у њиховој примени. Истакла је и да жели да избегне дискусију о томе јесмо ли ми као друштво сувише модерни или нисмо модерни, јесу ли нам жене сувише еманциповане или нису, али да жели да њене ћерке у 21. веку нико не преиспитује о томе да ли су биле довољно домаћице или нису биле довољно домаћице, већ да буде сигурна, да када, не дај Боже, дођу у ситуацију непосредне опасности – да има ко да их заштити. Наш задатак је да чујемо, пре свега, жртве насиља, невладине организације (појединце који имају широка и велика знања о овој теми) и представнике институција и да законодавну власт укључимо на прави начин и да оне прописе који „шкрипе“ – унапредимо да буду бољи и квалитетнији – закључила је министарка Мацура. (Закључна разматрања и тачку на ову полемику ставила је у оквиру другог панела Бојана Отовић Пјановић, мајор полиције из Службе за сузбијање криминала УКП. Она је изнела став да законску регулативу треба пажљиво осмислити и међусобно све законе ускладити, а када су они донети треба их неселективно примењивати и – изнела пример жене која је у једном тренутку емотивне слабости преварила мужа и потом, када је желела да прекине везу са љубавником, од тог истог љубавника доживела злостављање и прогон. Изнела је став да су све институције дужне да тој жени, као жртви партнерског насиља, без моралисања, пружи адекватну помоћ и заштиту од бившег љубавника, насилника и прогонитеља, поштујући одредбе закона у овој области).

После заштитника грађана Зорана Пашалића и министарке Татјане Мацуре, обратио се Јован Аксентијевић, секретар Савета за родну равноправност СО Аранђеловац (који иначе има лепу сарадњу са УЖН ХАЈР канцеларијом у Аранђеловцу). Говорио је о оснивању одговарајућих тела, примени

Татјана Мацура: Унапредимо прописе који „шкрипе“

Велики пораст броја пријава и у општини Аранђеловац → статистика за 2023. годину: 127 првих пријава, 11 поновљених

закона и пројектима које је у овој области реализовала општина Аранђеловац. Изнео је и статистику за прошлу годину – 127 пријава насиља (првих пријава) и 11 поновљених, указујући да је на локалном нивоу у општини Аранђеловац приметан велики пораст броја пријава након периода короне.

У другом панелу под називом „Искуства жртве. Координација органа у кривичном поступку“ учествовали су Бојана Отовић Пјановић, мајор полиције из Службе за сузбијање криминала Управе криминалистичке полиције (УКП), др Биљана Стојковић из Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог, тужилац Биљана Мићановић и адвокат Мира Васиљевић. Модератор је била судија Снежана Ивковић.

Мајор полиције Бојана Отовић Пјановић говорила је о ингеренцијама полиције и начинима решавања случајева породичног насиља које полицијски службеници

предузимају у пракси. Појаснила је да оно што полиција ради – јесте да изриче хитне мере привременог удаљења могућег

учиниоца кривичног дела из стана и мере забране приласка и контактирања у трајању од 48 часова. Полиција о томе извештава надлежног тужиоца из месно надлежног тужилаштва који ставља предлог судији за претходни поступак, а судија за претходни поступак ту меру може да продужи на максималних 30 дана. То није само процедура. Мајор Бојана се надовезала на дискусију у претходном панелу (када је изречена критика рада службеника појединих институција које покушавају да помире насљеника и жртву), истичући да постоји и полицајац медијатор и да је то управо тај полицајац који је прошао обуку за такво поступање. Указала је на чињеницу да ми у Србији имамо велики број обучених полицијских службеника и представника тужилаштва који поступају по овом превентивном моделу закона. Да би знали како и на који начин да воде разговор са жртвом на терену, како и на који начин да им приђу, како и на који начин да дођу до

Закон о спречавању насиља у породици → хитне мере и за могућег учиниоца кривичног дела

неких информација – који би, евентуално, били потенцијални ризици (јер можемо говорити о ризицима ниског, средњег и високог интензитета). Осим тог Закона о спречавању насиља у породици, веома је битно поправити положај и улогу жена у нашем друштву. Када се будемо у кафићу, ресторану, где год – на улици – према женама опходили као према женама, не дајући себи за право да ако попијемо једну ракију можемо да се непримерено понашамо према женама које су се лепо обукле истичући своје обрине... Због чега лепа жена не би имала право да носи оно што јој пристаје, не плашећи се да ће неки мушкарац да је непримерено додирује и о њој коментарише –

њен изглед, обрине, године и слично. Имајући све ово у виду – код нас је унапређена законска регулатива и уведена су два нова кривична дела – полно узнемиравање и прогањање. Овде се надовезала и судија Снежана Ивковић указујући да би томе могло да се дода и – субјективан осећај кривичног дела – угрожавање сигурности. Додала је да је она управо имала случајеве где су се жртве осећале угрожено због изречених претњи у стилу „сутра те неће бити“, али и да је било случајева претњи које нису изазивале такав осећај страха и да онда аутоматски тог дела нема (када жена може да каже „ја ово више не схватам као претњу“), јер се многа кривична дела заснивају на том субјективном

осећају. Укључила се и тужилац Биљана Мићановић, указујући да ово ипак треба мало појаснити, јер без обзира што говоримо о субјективном осећају – тај субјективни осећај мора да буде поткрепљен и неким другим објективним чињеницама и околностима.

Унапређена законска регулатива: полно узнемиравање и прогањање → нова кривична дела

уши на терену“, обавесте шта се догодило – тужилац увек процењује да ли у радњама осумњиченог има елемената кривичног дела или нема. И ако нема елемената кривичног дела, ако постоји ризик од ескалације насиља – ако су полицијски службеници изrekli хитну меру и доставили је тужиоцу – дежурни тужилац ће у 99,9% случајева предложити да се то продужи и суд ће одредити продужење на 30 дана. Наравно, уколико је и кривично дело већ извршено – ми можемо да решимо ситуацију на овај начин. Тужилац је додала да је још једна ствар овде битна, а то је чињеница да ли је кривична пријава поднета у редовном поступку, јер то онда значи да ситуација није толико алармантна.

Уколико учинилац прекрши хитну меру (ако нпр. у току ових 30 дана забране приласка и контактирања позове телефоном жртву) – то је, законски гледано, прекршајно дело и пише се прекршајна пријава од стране тужиоца. Међутим, постоји проблем у раду прекршајних судова – додала је Мићановић – где су се до сада за кршење хитне мере, по правилу, изрицале – новчане казне, чиме се додатно оптерећује буџет те јадне жене, а проблем се не решава – уместо да се изрекне притвор до 60 дана, како је једино исправно у

Тужилац Биљана Мићановић: проблем недостатка доказа → најчешћи сведоци су они који имају право да не сведоче, јер им је окривљени отац, брат... Тужиоци и у таквим ситуацијама налазе начина да пруже подршку оштећеноме

складу са иновираном законском регулативом. Мајор Отовић Пјановић се на ово надовезала и изнела податак и нову информацију за присутне – а то је да је УКП, у склопу координирања рада полицијских служби широм Србије, ставила налог да се на сваку такву прекршајну казну која је новчана – уложи жалба и да то има ефекта у 90% случајева у последње време, од када је стављен тај налог и да је сада та казна затворска (максимална је до 60 дана, некада је изречена мања, некада већа, али најчешће – није више новчана). Тужилац је на ово додала да је некада довољна мера и 15 дана затвора – да се

За кршење хитне мере → следи притвор. Полиција ће улагати жалбу на новчане казне

„главе охладе“ и појаснила да тужилац може да предложи притвор, а да би се тај притвор одредио морају да постоје основи за притвор (законски је то одређено у случајевима почињеног кривичног дела и када је потребно спречити утицај на сведоке или када

постоји опасност да се дело понови). Проблем настаје када су у питању привилеговани сведоци, што је најчешћи случај, који имају право да не сведоче, (јер им је окривљени отац, брат итд.) и онда нема другог сведока и пријава практично нема доказа. Додала је да њене колеге тужиоци у таквим ситуацијама пружају подршку оштећеноме у смислу да позивају сведоке који су одлучили да не сведоче – да убудуће, ако се насиље понови, слободно могу доћи и одлучити се да други пут сведоче (у случају поновљеног насиља). Мајор Бојана Отовић Пјановић је додала да је важно поменути и Групу за координацију и начин на који институције

Група за координацију → велики помак у међусобној сарадњи институција

могу да оснаже жене на основу овог, за сада, превентивног модела. Групу за координацију води тужилац и њом председава, а чине је и представници-координатори из Центра за социјални рад и из МУП-а (по месту пребивалишта или боравишта жртве). На Групи за координацију износе се сви подаци којима у том тренутку располажу ове институције. Нпр. у полицији се када стигне пријава, пре него што се изрекне хитна мера – обавезно проверава кроз Дневник догађаја и кроз јединствени информациони систем МУП-а – да ли је и раније било пријава насиља за ту особу. Провере се раде и прикупља се што више података о карактеристикама личности – и могућег учиниоца и жртве, што значи и да ће се негде у Дневнику догађаја можда пронаћи да је он конфликтна особа. Како? Па имао је сукоб са колегом или комшијом око паркинг места на пример, или је био у кафани па се потукао и слично. Проверава се и кроз евиденције да ли је кажњаван, осуђиван итд.

Представник тужилаштва на Групи за координацију доставља, такође, податке из евиденција тужилаштва које у полицији нису могли да имају, јер сваки

32.878 изречених хитних мера у Србији 2023. године

грађанин има право, легитимно по закону, да пријаву поднесе и тужиоцу и да прескочи полицију, па ће они (у тужилаштву) да кажу како је та пријава завршила (нпр. тужилац ће наћи да има актуелан предмет, да је пријава у фази доказног поступка или да је можда та кривична пријава одбачена због одустанка или није било законског основа итд.). А представник Центра за социјални рад ће можда имати податак да се та породица некада покушала развести, па су опет прескочили и полицију и тужилаштво, па су у поступку развода, мислећи да ће бити споразумно, се обратили Центру за социјални рад и опет па суд у поступку споразумног развода, који се на крају завршио тужбом, мора описати тај случај у поступку, као орган који се примарно бави и старатељством над децом итд. Значи, овде се ради о координацији различитих служби и институција. На тој Групи за координацију се процењује и да ли је потребна још нека од

фото Марина Митрић

институција система од значаја за тај случај, јер посао је заиста комплексан и људски фактор нам је свима јако битан. Мајор Пјановић је додала и чињеницу да постоји велики број оваквих предмета и да је само у прошлој години изречено 32.878 хитних мера (у целој Србији). Додала је и коментар, везано за идеју изречену у оквиру прве сесије, везано за електронско праћење могућег учиниоца кривичног дела да – за ово не постоји законски основ. Указујући да је електронска GPS наруквица – еквивалент наногице и да

је то део казне у судским поступцима, дакле то изриче суд и то контролише Завод за извршење кривичних санкција. Према садашњим законима важећим, не постоји законски основ да се ово користи код изрицања мера у складу са Законом о спречавању насиља у породици и да би последица било плаћање одштете, јер би сваки грађанин имао право жалбе ако би се овако нешто користило. Додала је и да је проблем што су нам деца која су сведоци насиља невидљива у систему и да би, када говоримо о Закону о спречавању насиља у породици, препознавањем деце омогућили да се изричу хитне мере и одузимају деца која присуствују насиљу које врши насилни над ненасилним родитељем. Требало би да се у изменама и допунама и Породичног закона и Кривичног законика уведе у оквиру тог кривичног дела допуна која би то омогућила. На опаску адвоката Мире Васиљевић да то и сада судије узимају у обзир када је реч о

Отовић Пјановић: електронска наруквица је еквивалент наногице и нема законског основа за примену код изрицања мера везаних за спречавање насиља у породици

деци која нису директне жртве насиља – одговорила је да све док је то у домену слободног судијског уверења (или полицијског) имаће селективну примену, један ће судија такво дете препознати као жртву, а други неће. Битно је да то буде законски обавезујуће, а не по слободној вољи. Адвокатица Мира је ипак додала да је то „мач са две оштрице“ и да често имамо ситуацију где не постоји никакав анимозитет између деце и насилног родитеља (насилног према другом родитељу) и да је сваки случај посебна прича за себе, те да постоји опасност да неко дете том нормом буде оштећено.

У оквиру другог панела скупу се обратила и жртва Славица Тофиловић, која је изгубила двоје деце у пожару, јер је била препуштена сама себи, када је без основних средстава за живот радила три посла дневно, након операције кичме и психичког и физичког насиља, које је трпела 15 година од стране супруга алкохоличара. Говорила је о економској зависности од насилника, која присиљава жртве да се по изласку из Сигурне куће, без посла и када немају кров над главом – ради деце поново враћају насилнику, што је и она једном учинила пре дефинитивног напуштања мужа насилника. Било је и емоција и суза – када се посебно захвалила својој садашњој „шефици“ Биљани Ђоровић – коју је упознала када се за помоћ обратила Удружењу ХАЈР и која јој је не само дала прилику да ради и зарађује, већ постала и пријатељица и велика подршка.

Прича жртве насиља Славице Тофиловић

Присутна адвокатица која заступа једну од жртава насиља указала је на свој појединачни случај у једној од мањих општина у Србији, где се догодило да у полицијској станици, у којој су дежурни полицајци лично познавали насилника, једног од локалних финансијских моћника – нису уопште у књигу догађаја евидентирали пријаве супруге која је позивала полицију да пријави насиље које преживљава. Одговор мајора Бојане Отовић Пјановић је био јасан за све жртве, ако се такве ствари убудуће буду догађале: то је случај злоупотребе од стране службеника полиције и такве случајеве обавезно треба пријавити на мејл ukp@mup.gov.rs јер се они само тако могу решити, ако буду пријављени. На скупу је иначе закључено да полиција углавном савесно и одговорно поступа, помажући жртвама и предузимајући све потребне радње у оквиру својих надлежности, што су бројне жртве потврдиле својим коментарима и великим аплаузом за полицију који је мајорка добила.

Др Биљана Стојковић из Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог говорила је о потреби измене законске регулативе и додатног усклађивања Закона о спречавању насиља у породици са Кривичним закоником, везано за казне и квалификације учињеног дела... Овде је настала и блага полемика око тога да ли феминизам треба уврстити у Кривични законик као посебно кривично дело и шта се тиме добија и како

Полемика везана за феминизам → како га уопште тумачити и дефинисати и да ли га уврстити у Кривични законик

уопште тумачити и дефинисати феминизам (убиство жене од стране мушкарца) из угла породичног насиља. Убиство жене може бити убиство супруге након низа догађаја које је она трпела и који се могу оквалификовати као психичко или физичко насиље у породици, али под убиством жене подразумевају се и случајеви убистава непознатих жена из разних других разлога и у оквиру различитих околности дискриминације, мржње према женама и слично. Др Биљана Стојковић је изнела и поразну статистику – од почетка године 9 убијених жена, а последњих година, укупно на годишњем нивоу било је од 29 до 33 убијене жене у Србији у ситуацијама породичног и партнерског насиља. Она је истакла да је не интересује како ће тај проблем решити на Новом Зеланду, где такође постоје жртве породичног насиља, већ шта ми можемо да учинимо овде у Србији да их немамо у толиком броју и шта можемо да учинимо да нам та декларисана политика Владе Србије о нултој толеранцији на насиље – буде делотворна. Обећала је да ће Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог убрзо да иницира да се донесу измене и допуне Кривичног законика и да се феминизам санкционише у оквиру тог Закона.

Бесплатна правна помоћ не функционише у пракси

Указано је на проблеме у раду центара за социјални рад, али неког конкретног предлога решавања ових ситуација није било – осим да је неопходно ојачати ове центре и кадровски и на сваки други начин који везан за ресурсе којима они располажу, уз одговарајуће побољшање и система контроле рада ових центара. Проблем правосуђа тиче се великих трошкова, одуговлачења поступака, понављања истих радњи, неадекватног поступања адвоката, а указано је и на проблем бесплатне правне помоћи која само фигуративно (у складу са законском регулативом) постоји у свакој општини, а у пракси апсолутно не функционише. Поједине жртве, које су и успеле да добију бесплатну правну помоћ у општини – суочиле су се са ситуацијом да им је буквално за свако рочиште додељен нови адвокат, који не само да није упознат са случајем, него је, по правилу, то увек био нови приправник, а не искусан адвокат, тако да су тек накнадно, када је већ бивало касно, откривале пропусте у поступању својих додељених адвоката у оквиру бесплатне правне помоћи. Са овом констатацијом су се сложиле и судије, указујући да постоји и сложенији проблем, када је реч о финансијским трошковима, јер жртве некада не предузимају све правне лекове, јер немају новац да плате адвоката, који од жртве тражи наплату свог рада, чак и у ситуацијама када поступајући судија жртву ослободи плаћања судске таксе. Др Биљана Стојковић је додала да су слали упит Министарству правде везано за ово питање, али нису добили одговор и да не постоји ни статистика везана за ово питање (не зна се ни да ли у свакој општини ово заиста постоји, нити колико је жртва породичног насиља успело да добије бесплатну правну помоћ).

фото Марина Митрић

Певачица Ивана Електра, једна од жртава насиља која се укључила у дискусију износећи свој пример и свог детета, које је стигло до пунолетства без могућности наплате алиментације у периоду од 9 година, јер је бивши муж искористио „рупе“ у судском систему.

Мајор Бојана Отовић Пјановић истакла је да приликом поступања полиције према пријави за породично насиље, у складу са Законом о спречавању насиља у породици постоји проблем код ментално нестабилних особа, јер тим особама је некад узалуд изрицати било какве мере. У тим ситуацијама тражи се да Здравствена установа спроведе дијагностички поступак, што се, по правилу, никада не дешава.

Ово је била и једна од тема 3. панела под називом „Профил насилника и жртве. Подршка жртви. Значај и реализација терапијског рада са починиоцем“, у коме су учествовале др Марија Инес Јовановић неуропсихијатар и судски вештак, судије Сања Буква и Снежана Ивковић и Хајрија Рамадани, председница Удружења ХАЈР. Говорило се о насилницима којима је потребно психијатријско лечење, било да се ради о психичким поремећајима или о душевној болести, из угла здравствених установа и из угла поступајућих судија.

Својим коментарима укључиле су се и жртве насиља, па је констатовано да

поступање здравствених установа најчешће не доприноси адекватном решавању проблема, као и да представници Министарства

здравља најчешће нису ни заинтересовани за

учешће у оваквим трибинама где се сусрећу различити актери и нивои одлучивања, па нема ни довољне кохезије у поступању здравствених установа и осталих чинилаца система надлежних за решавање ових проблема од момента предлога и усвајања законских решења, па до решавања конкретних случајева у пракси.

Општи закључак са којим су се сви учесници трибине сложили је став који је изнела судија Другог основног суда и председница Асоцијације жена судија Сања Буква – а то је да је основа за решавање свих наведених проблема везаних за насиље у породици – сарадња између институција.

фото Марина Митрић

текст и фотографије
Марина Митрић

Интервју са Милицом Ашћерић

ЗАЈЕДНО СМО САВРШЕНА ЦЕЛИНА

Она је бренд менаџерка најтиражнијег и најутицајнијег недељника у Србији „Блиц жене”, бренд менаџерка дневног издања „Блица”, али и ауторка књиге за децу „Смејуљци” коју је посветила својој породици – супругу Михајлу и деци Александру, Маји и Лазару. Поред тога, она пише сваке среде колумну за портал, за културу и медије, „Медиа Сфера” и председница је спортско-рекреативног удружења „Маја Фит 2016”. Од 7. јуна, Ивањдана, ове године, постала је и чланица Културног тима Удружења жртава насиља „Хајр” као уредница издања, рецензенткиња и лекторка зборника 2. „Покушај да ходаш у мојим ципелама”. Она је мастер комуниколог, новинарка, уредница, менаџерка, водитељка, фитнес тренер, и оно најважније – добар човек, велики пријатељ, дивна супруга и „најбоља мама на свету”. Све то је Милица Ашћерић која овог пута одговара на наша питања, прича о успешном браку, снажној породици и открива како да сачувамо љубав у овом лудом времену...

фото Тијана Јанковић Јеврић

УЖН ХАЈР: Како сте се упознали са супругом?

М. А.: Били смо млади... То је било на дан св. Трифуна (Дан заљубљених), 14. фебруара 2003. а почели смо да се забављамо у јануару 2004. Тек сам завршила средњу школу, Трећу београдску гимназију, и уписала факултет, а он је завршавао четврту годину на Војној академији. Тада сам мислила да је то пролазна симпатија, али се испоставило да сам погрешила...

УЖН ХАЈР: Како је фаза забављања прерасла у брак?

М. А.: Постепено, хронолошки, верујем онако како и иначе бива у свим нормалним и здравим везама... Забављали смо се и временом је заљубљеност прерасла у љубав, док нисмо схватили да је време да направимо корак даље, па је уследила просидба... Убрзо сам остала у другом стању, организовали смо црквено и грађанско венчање, свадбу и живот нам се из корена променио када смо први пут угледали, загрлили и пољубили нашег првенца, нашег Александра. Тада се родила та нераскидива нит најдубље љубави и спона заједништва која ће нас заувек везати и држати на окупу... Потом смо добили још „две нити” и сада је та веза још јача, стабилнија и снажнија.

УЖН ХАЈР: Ко је глава породице?

М. А.: Михајло, а ја задржавам функцију врата створена од његовог „левог ребра”... „кост од његове кости, и тело од његовог тела... – нас двоје једно тело”, како Господ заповеди. Ха-ха-ха... Мислим да су подједнако важна и од виталног значаја оба органа и мозак и кичмени и вратни пршљенови и шта год да не функционише добро ту је пропаст неминовна, тако да се трудимо да будемо и останемо синхронизовани у сваком погледу. Без здраворазумских одлука и љубави као покретача свега узвишеног, породица не постоји.

УЖН ХАЈР: У чему се разликујете?

М. А.: Уф... у много чему, али мислим да смо се баш због тога спојили да једно другом покријемо недостатке, надоместимо оно што нам фали и тако смо се комплетирали – заједно смо савршенена целина. Мислим да смо ми судбоносни спој, ретки, али се проналазимо и зато постојимо.

УЖН ХАЈР: Да ли вас критикује?

М. А.: Не бих то назвала „критиком”, иако не бежим од конструктивне критике која је потребна и неопходна за унапређење било каквог односа, али више су то разговори и

размене мишљења. Нема малициозности у тим замеркама и дефинитивно нас оне терају да будемо боља верзија себе, јер, у супротном, немају никакву функцију. Тако да, све што је на месту, оправдано и у служби „да будемо бољи” трудим се да прихватим.

УЖН ХАЈР: Како сте помирили ваше две потпуно различите професије?

М. А.: Наше професије и нису биле у свађи... ха-ха-ха... Шала, наравно. Мислим да се наше професије одлично допуњују и да смо једно другом велика подршка и ветар у леђа. Ја, као неко ко је слободарског духа, отворена и неустрашива, искрена новинарка која стално бежи од нелогичних правила и окова, омчи и гушења – и он, коме су правила, ред, рад и дисциплина природно окружење – мислим да једно друго учимо и једно од другог учимо доста, што је дивно... Заувек ће имати моју подршку за све што је етички-морално добро, узвишено и херојско, као што и ја имам подршку за све моје идеје, пословне подухвате, школовања... и све што мој каријерни развој може да унапреди. Искрено сам захвална Господу што нас је спојио и ништа ја ту не бих мењала.

УЖН ХАЈР: Колика су вам деца и какве су њихове преокупације?

М. А.: Александар (15) је завршио основну школу као вуковац и уписао је Спортску гимназију, Маја (12) завршила пети разред и пошла у шести, а Лазар (7) од септембра кренуо у први разред. Дечаци тренирају кошарку, а Маја одбојку. Волим што су у спорту и што одрастају уз здраве спортске принципе, што не беже од обавеза и воле да се играју. Изградили смо присан и отворен однос са децом, пун љубави, пажње, пожртвовања и неизмерне подршке.

УЖН ХАЈР: Колико познајете своју децу и да ли имате времена да им се посветите?

М. А.: Онда када сам им била најпотребнија, у првим годинама живота, била сам уз њих и пратила сваки њихов корак... Деца су

ишла и у вртић и тамо су били под стручним надзором и у контролисаним условима где су се, такође, брзо социјализовала. Познајем их довољно да могу да тврдим да су срећни, вољени, успешни, безбрижни, помало тврдоглави и размажени, али баш такви и треба да буду...

УЖН ХАЈР: Шта је, по Вашем мишљењу, „добро родитељство“?

М. А.: Не знам да ли постоји дефиниција, али могу да кажем да су најбољи родитељи они којих се деца не стиде. Моји су били такви и волела бих да једног дана моја деца буду поносна на нас.

УЖН ХАЈР: Да ли је тешко данас оджати брак?

М.А.: Зависи од одабира партнера, васпитања, друштвених околности, финансија... Много је ту фактора... али најважнији и детерминишући фактори у партнерским односима треба да буду љубав и истина. Ако постоји љубав, и супружници немају тајни, већ живе здрав и транспарентан живот, с циљем да стално унапређују и улажу у своју породицу, нема разлога да то не успе... А свето тројство брака чине муж, жена и Бог... Ако знамо да је Бог љубав и истина – лако је следити те принципе. У супротном, брак не постоји, постаје фарса. И свако бира оно што жели, неко жели брак, а неко фарсу... Заувек ћу желети само брак и то је једини облик породице који може да функционише како треба.

УЖН ХАЈР: Да ли више греше жене или мушкарци у браку и због чега долази до неслагања и размимоилажења?

М. А.: Сви греше и не постоје грешке које не могу да се исправе, ако се зна узрок, не узимајући у разматрање фаталне грешке. Стрпљење је важно док се не помире карактери, а поштовање различитости увек мора да постоји као и толеранција. Само када су те различитости непомирљиве неминовност је размимоилажење, па и расанак је тада у реду. Боље срећан развод него несрећан брак, јер свако... апсолутно свако, заслужује да буде срећан и вољен у овом животу. Имамо један живот и заслужили смо да будемо срећни и вољени на начин на који заслужујемо и то је у реду.

УЖН ХАЈР: Порука за крај?

М. А.: Љубав не умире и они који вас воле неће вас повређивати, кињити, лагати, красти

фото Снежана Крстић

фото Милан Илић

и обмањивати, већ ће све делити са вама, радовати се вашим успесима и свему што је лепо и позитивно у вашем животу и што вас усређује! Окружите се љубављу и волите без бојазни да ћете бити повређени, јер права љубав не боли! Волите своју породицу и чврсто стегните те нити загрљајима, пажњом и пожртвовањем, јер само сложна заједница даје снагу свим члановима!

Разговор водила Хајрија Рамадани

АКТИВНОСТИ ТИМОВА УЖН ХАЈР

ДЕЧИЈИ ТИМ

текстове и фотографије припремила

Ана Стојановић, координатор Дечијег тима УЖН ХАЈР

Ускрс на Белом двору

У четвртак, 25.4.2024. одржана је традиционална манифестација „Ускрс на Белом двору“, у организацији Фонда њеног краљевског величанства принцезе Катарине. Деца наших чланова и наши чланови имали су част да присуствују овом хуманитарном и

културном догађају.

Сви присутни су уживали у амбијенту и пригодном програму који су водили ани матори. Празничну атмосферу дочарао је хор Дечијег културног центра.

Присутне су поздравили

Њихова краљевска величанства – принцеза Катарина и престолонаследник, принц Александар Карађорђевић. Деца су учествовала у потрази за ускршњим јајима, у дворишту Белог двора. На крају програма уручени су им пригодни поклони, којима су се наши малишани обрадовали.

Захвални смо
Фонду ЊКВ
принцезе Катарине, који су нас и ове године
удостојили својим позивом да будемо њихови гости.

Првомајски уранак "Играјмо за нашу децу"

У среду 1.5.2024. дружили смо се на Ади Циганлији. Традиционално је организован Првомајски уранак "Играјмо за нашу децу", чији је циљ да се кроз различите дисциплине деца друже и покажу своје вештине и знања.

Организовали смо такмичења :

„Обори јаје“ и „Жабице на води“ (циљ такмичења је приказивање спретности и моторичких вештина)

Такмичење „Познавање бонтона“ је трећи део такмичења. Овај део има за циљ да шири и едукује млађе нараштаје лепом понашању. То је у складу са слоганом Удружења „Лепота и васпитање“.

Прво место у дисциплини „Погоди јаје“ освојила је Љубица Петковић.

Прво место у дисциплини „Жабице на води“ освојио је Павле Петковић..

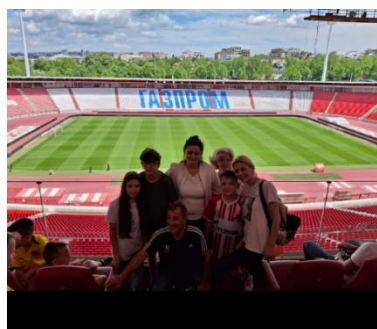
Прво место у дисциплини „Познавање бонтона“ освојила је Милица Тофиловић.

Учесницима су уручене симболичне награде.

Нисмо одолели шетњи Адом сафари, која је пуна зеленила, мира, тишине. Обишли су нас и посетиоци Аде, који су узели учешће у дружењу са нама, спортским активностима, и упознали се са радом Удружења.

Посета Музеју Црвене Звезде

Удружење жртава насиља ХАЈР са својим Дечијим тимом обележило је и Међународни дан детета 1. јуна – посетом Музеју Црвене Звезде. Црвена Звезда, као клуб својим хуманим акцијама показује своју друштвену одговорност. Нашем удружењу су врло радо отворили врата. Ове суботе смо научили још нешто ново о Црвеној Звезди. Обилазак Музеја започели смо у ВИП ложи. Приликом обиласка Музеја ЦЗ чули смо детаље о историји клуба, значајним играчима и утакмицама. Видели смо све Звездине трофеје и слике које сведоче о Звездиним историјским догађајима и личностима. Најмлађи су могли видети какав значај Црвена Звезда има као клуб за нашу земљу. Обилазак Музеја подразумева и обилазак стадиона. Прошли смо путем којим играчи излазе на терен. Обишли смо терен, пењали се трибинама. Видели смо и помоћне терене, зграде у којима вежбају првотимци и остали спортисти Звезде. Музеј смо напустили задовољни и богатији за ново искуство.

ТИМ ЗА КУЛТУРУ

текстове и фотографије припремила Емина Хилић,
координатор Културног тима УЖН ХАЈР

Посебну захвалност исказујемо донатору
наших хуманитарних књижевних сусрета –
Библиотеци „Вук Караџић“ у Ковину

Хуманитарни књижевни сусрет у Панчеву

Мало ли је љубав поклонити неком, даровати душу и осмех од срца?!
Скупocene ствари, не дају се сваком, само посебнима. Мало ли је пружити загрљај, топао
и мек, пружити руке ка небу и захвалити се Богу?! Не, није мало, велико је, јер имаш
неког и он има тебе. Наду у боље сутра, веру у данашњи дан и

сваког новог јутра пријатеље као остварени сан.
Овако је 26.04.2024. започето књижевно вече у

Градској библиотеци у Панчеву и промовисање зборника УЖН ХАЈР „Покушај да ходаш
у мојим ципелама“, где смо имали велику подршку публике, већином панчевачких
песника из неформалне групе ПАН ПОЕТИКОН, који су нас обогатили својим
предивним стиховима.

Поред председнице УЖН ХАЈР, госпође Хајрије Рамадани, о раду Удружења говориле су и Милена Екарт и Емина Хилић. Медијски нас је подржала ТВ Војводина. Захваљујемо се и директору библиотеке Дејану Боснићу, као и верној публици која је купила наше часописе и зборнике и тиме подржала жртве насиља, а и садржајем истих ће допунити своја сазнања о проблематици од виталног значаја за цело друштво.

Хуманитарно књижевно вече у Јагодини

Још један у низу корака и обрели смо се у Јагодини 16. Маја 2024. у Књижевном клубу „Ђура Јакшић“, где нас је топло дочекао Тони Стојановић, председник истоименог клуба са дивном публиком, која је током вечери својим пажљивим слушањем дала велику подршку председници Удружења жртава насиља ХАЈР, госпођи Хајрији Рамадани која је говорила о самом раду и циљевима

Удружења. Координатори и чланови Културног тима Шпејтим Сојева Соле, Милена Екарт и Емина Хилић представили су својим и стиховима других аутора зборник „Покушај да ходаш у мојим ципелама“. Велику

подршку
пружила је и
професорка
музике из
Ђуприје Зорица
Ђаковски,
казивајући и
стихове.
Подсећајући се
предходног
био Дан
породице
смо чињеницу

своје
да је
дана

изнели
да породица као основна

јединица друштва има главну улогу у даљем развоју човека као моралне личности која ће даље ширити емпатију а не зло и насиље.

Хуманитарни књижевни сусрет у Баваништу

Возећи се непрегледном равницом Јужног Баната, стигли смо до лепог, насељеног места Баваниште, надомак Панчева. Тог 14. јуна у преподневним часовима, сачекало нас је тридесетак школске деце, која ће сигурно запамтити последњи дан школе, и исто толико одраслих, на челу са Милицом, Јеленом и Иваном Јованов директорком Општинске библиотеке „Вук Караџић“ у Ковину. Промовисали смо први зборник поезије УЖН ХАЈР „Покушај да ходаш у мојим ципелама“. Подршку нам је дало 14 песника из Панчева, Београда и Баваништа. И као и увек, овај наш лепо догађај подржао је велики човек у сваком смислу те речи –

Вања Булић, један од наших најчитанијих српских књижевника, новинар, водитељ.... Својим присуством је увеличао и дао посебан печат оваквим хуманитарним догађајима... Оно што је говорио остаће као трајна успомена урезана у свест сваког слушаоца из публике. Поклонивши своје књиге библиотеци школе, даровао им је подстицај да се увек може сачувати породица и успомена на нешто што се зове живот... који покреће и будуће генерације. Хајрија Рамадани, председница УЖН ХАЈР, жена која је пробила све баријере и препреке на путу борбе против насиља било које врсте, својим чврстим ставом и делима, још једном је позвала на подизање свести о очувању душевног мира појединаца и породице у друштву. А ми... Ми ћемо као Тим за културу увек да се боримо даље поезијом, јер она оплемењује душу.

Хуманитарно књижевно вече у Црепаји

**Када прођеш овим шорем, осетићеш да те волем.
Бацам поглед са кибиџфенстера...
Најављује и моја кера, пријатеља нашег новог,
Нека га чува драги Бог.**

Тако смо се ми осећали – Тим за културу УЖН ХАЈР, када смо тог 21.06.2024. ушли у салу Месне заједнице Црепаја, где нас је дочекао руководилац Огранка библиотеке у Црепаји Никола Косовац и екипа РТВ Ковачица. Публика није била бројна с обзиром на веома високе температуре напољу, али они који су били присутни слушали су са

великим интересовањем и пажњом – Соле Сојева који је говорио о раду нашег Удружења и Ирену која је позивала добре људе на оснаживање у борби против насиља. Док смо слушали песнике из Банатске Петице и Пан Поетикон из Црепаје и Панчева осетила се и будила та дубока емоција и емпатија према људским судбинама, коју само песници из душе умеју да пренесу. Промовишући први зборник „Покушај да ходаш у мојим ципелама“, успели смо да направимо корак

даље у нашем остварењу – да нам следећи зборник буде још богатији у циљу да освестимо народ да размишља да треба искоренити зло у нечовеку. И даље ћемо се удруженим снагама борити против зла, на челу са нашом председницом Хајријом Рамадани, која нас успешно води ка лепој будућности.

ВАЖНИ ПОЗИВИ КОЈИМА СМО СЕ ОДАЗВАЛИ

ПРОСЛАВА ГОДИШЊИЦЕ УДРУЖЕЊА ПОЛИЦАЈАЦА И ГРАЂАНА „БЕЗБЕДНА ЗАЈЕДНИЦА“, НОВИ САД, 22.МАЈА 2024. ОД 18 ЧАСОВА у ВИЛИ ПАЛАС

фото Марина Митрић

Безбедна заједница прославила је своју годишњицу заједно са сарадницима, новинарима и пријатељима Удружења.

Након обраћања представника МУП-а, Покрајинске владе и Града Новог Сада, уследила је поздравна реч организатора, у чије име се обратио Бобан Павловић, председник Удружења полицајаца и грађана. Позвао је и нашу председницу Хајрију, да се кратко обрати у име УЖН ХАЈР. Уследила је хуманитарна ревија „Снажне и лепе“. Овај хуманитарни догађај – ревија је организован као подршка Удружењу ХАЈР. Учесници ревије су биле полицијске службенице, жене жртве насиља и представнице покрајинских и градских институција, као вид подршке једна другој. Носиле су креације полицијске службенице и члана Безбедне заједнице Мирјане Мијаиловић. Додатну подршку су пружили и полицијски службеници и представници градских и покрајинских институција који су носили креације Младена Миливојевића Барона. Програм су водили Ена Попов и Стефан Станковић.

Уследило је обраћање представница Удружења Безбедна заједница – Ведране Бјелајац ватрогасца и потпредседнице Удружења, а потом Инес Савуљић, председнице УО Безбедне заједнице.

Након тога – културно-уметнички програм ученика Средње школе унутрашњих послова „Јаков Ненадовић“ у Новом Саду и посебан део програма –

Анђеле Здравковић, која је прелепо отпевала целу химну Боже правде (верзију од 8 строфа) и Лазара Премовића (хармоника). Све учеснике и госте потом је забавио и размрдао посебан културно-уметнички перформанс женског хора „Ми&ла на штиклама“, па су весело дочекали специјално изненађење – перформанс отварања шампањца и ватромет. Наставак прославе годишњице Удружења полицајаца и грађана Безбедна заједница уследио је у затвореном простору Виле Палас. У наградном извлачењу услуга различитих локала и салона у Новом Саду (фризери, козметичари, салони за масажу...) учествовала је и наша председница Хајрија Рамадани.

текст и фотографије Марина Митрић

ВАЖНИ ПОЗИВИ КОЈИМА СМО СЕ ОДАЗВАЛИ

Факултет политичких наука и Правни факултет у Београду

Председница УЖН ХАЈР Хајрије Рамадани и жртва насиља Наташа Крстић у априлу су одржале панел-дискусију са студентима Факултета политичких наука – на тему борбе против породичног и партнерског насиља.

Поводом уписа прве генерације у школској 2024/2025. години председница Хајрија је присуствовала и промоцији Мастер програма Право и род (Law and Gender) који ће се у целости изводити на енглеском језику. Промоцију 21. јуна 2024. године је организовао Правни факултет Универзитета у Београду, уз подршку фондације Центар за демократију и Поверенице за заштиту равноправности.

СПЕЦИЈАЛНА ЗАХВАЛНИЦА

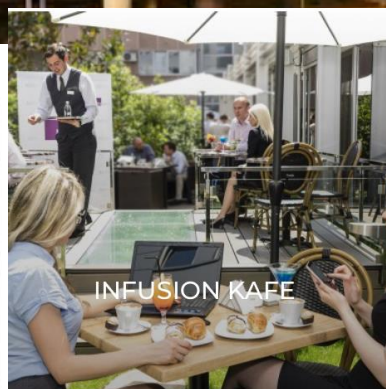
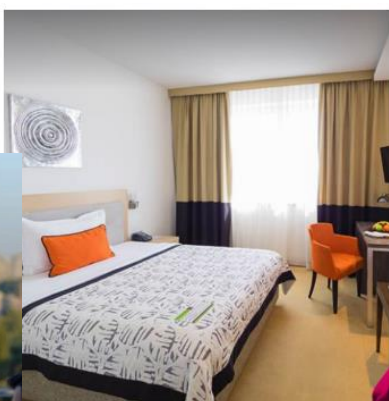
ПРЕДСТАВЉАЊЕ ЈЕДНОГ ОД НАШИХ ДОНАТОРА

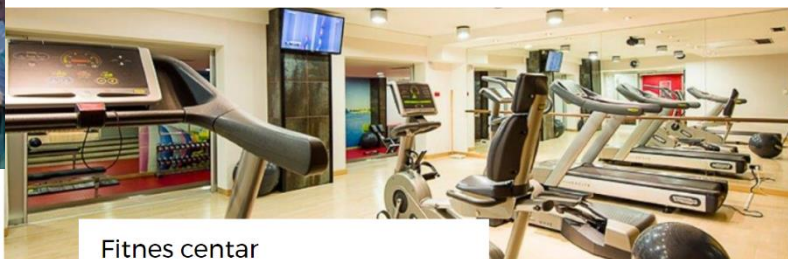
Специјализовани Пословни хотел 4* – **ИН Хотел** – смештен је у самом срцу пословног центра Новог Београда. Одлично позициониран – ИН Хотел има једноставан и брз приступ значајним локацијама и атракцијама града. Хотел представља идеално место за смештај пословних гостију и многобројних туриста који посећују Београд.

INFINITY BAR I TERASA

INFUSION KAFE

Fitness centar

INFUSION RESTORAN

DETALJNJE

ЗАШТО ДОНИРАТИ УДРУЖЕЊУ ХАЈР?

**ЗАТО... ШТО ЋЕТЕ БАШ ВИ
СПАСИТИ СЛЕДЕЋУ ЖРТВУ.
ЗАТО... ШТО ТИМЕ БАШ ВИ ОМОГУЋАВАТЕ
ОДРЖАВАЊЕ ГРУПНИХ ТЕРАПИЈА
ГДЕ СЕ ДЕЛЕ САВЕТИ И ДАЈЕ ПОДРШКА
ЖРТВАМА НАСИЉА.**

**ЗАТО... ШТО ТИМЕ БАШ ВИ ПОДСТИЧЕТЕ ВЕЋУ
СИГУРНОСТ ЖЕНА У СРБИЈИ.
ЗАТО... ШТО ТИМЕ БАШ ВИ ОМОГУЋАВАТЕ
НЕДУЖНОЈ ДЕЦИ ОДЕЋУ, ХРАНУ И ШКОЛСКИ
ПРИБОР.**

**ЗАТО... ШТО ТИМЕ БАШ ВИ ДАЈЕТЕ ЖРТВАМА
МОГУЋНОСТ ЗАПОСЛЕЊА.
ЗАТО... ШТО ТИМЕ ДАЈЕТЕ ЉУДИМА ПРАВО
ИЗБОРА... А ТО ЗАСЛУЖУЈЕМО СВИ!
ЗАТО... ШТО СТЕ БАШ ВИ ОДГОВОРНИ И ХУМАНИ.**

ДИНАРСКИ РАЧУН 160-0000000534433-90

ДЕВИЗНИ РАЧУН: 160-0054000045546-35

Ибан (IBAN): RS35160005400004554635

SWIFT: DBDBRSBG

ТЕЛ.: +381 64 482 95 99

E-MAIL: uznhajr@gmail.com

www.uznhajr.org

ПРОНАЂИТЕ НАС НА ДРУШТВЕНИМ МРЕЖАМА

www.uznhajr.org/

Udruženje Žrtava Nasilja HAJR

[_hajrudruzenje_ /](https://www.instagram.com/_hajrudruzenje_/)

Udruženje Žrtava nasilja HAJR MEDIA